

Konsolidovani Godišnji Izvještaj 2023

Sadržaj

>>	O Bankarskoj grupi Nova banka AD Banja LUka	1
>>	Makroekonomsko okruženje	2
>>	Poređenje sa bankarskim sektorom Bosne i Hercegovine	4
>>	Analiza poslovanja Bankarske grupe	6
>>	Upravljanje kapitalom Bankarske grupe	9
>>	Upravljanje sredstvima Bankarske grupe	9
>>	Upravljanje rizicima	10
>>	Zajedničke aktivnosti Nove banke i Atos bank	14

O Bankarskoj grupi

Nova banka AD Banja Luka

Nakon uspješno sprovedenog plana restrukturiranja kroz prodaju akcija Sberbank AD Banjaluka (sadašnja Atos bank AD Banja Luka) Novoj banci AD Banjaluka, od maja 2022. godine, Nova banka kao nosilac Bankarske grupe donijela je odluku da obje članice nastave sa poslovanjem kao odvojena pravna lica, čime je postignut sinergetski efekat na način da će se korišćenjem tehničkih, organizacionih i kadrovskih pretpostavki ostvariti veća vrijednost za obje banke. Formirana je bankarska grupa koja postaje najveća domaća bankarska grupacija.

S tim u vezi, Banka je 2022. godine nakon kupovine Sberbank (sadašnje Atos bank) usvojila dokument pod nazivom Struktura bankarske grupe i okvir za korporativno upravljanje te pokrenula aktivnosti na njegovoj implementaciji. Ovim dokumentom definisani su uslovi i način vršenja konsolidacije Bankarske grupe, uslovi i način upravljanja rizicima na nivou Grupe, nadležnosti Nadzornog odbora Nove banke AD Banja Luka (nadređena banka) i Nadzornog odbora Atos bank AD (podređena banka), odnosno zahtjevi koje su obje banke članice dužne primjenjivati na konsolidovanoj osnovi u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske i Odlukom o zahtjevima na konsolidovanoj osnovi za Bankarsku grupu.

Bankarska grupa Nova banka AD Banja Luka posluje na području Bosne i Hercegovine. Tržišno učešće mjereno visinom aktive iznosi 40,72% u Republici Srpskoj, odnosno 10,46% ukoliko se posmatra nivo Bosne i Hercegovine. Bankarska grupa nalazi se na trećem mjestu po veličini aktive na nivou Bosne i Hercegovine.

Bankarska grupa Nova banka AD Banja Luka posluje na području Bosne i Hercegovine. Bankarska grupa nudi širok portfolio tradicionalnih bankarskih usluga (uključujući različite vrste kredita, dokumentarnih poslova, depozita i štednje, platnih transakcija, transfera novca i mjenjačkih poslova), ali takođe obavlja i veliki broj primarno nebankarskih aktivnosti kao što su brokerske operacije, kastodi poslovanje i faktoring.

Bankarska grupa održava parametre likvidnosti, solventnosti, profitabilnosti i kapitalne adekvatnosti na znatno višem nivou u odnosu na zakonske limite, jer stavlja stabilnost i dugoročnu održivost ispred ostalih zahtjeva.

Na dan 31. 12. 2023. godine Bankarska grupa je imala 1.067 zaposlenih.

Podsticaji u razvoju privrede, stalno unapređenje proizvoda i usluga koje Bankarska grupa nudi i njihovo prilagođavanje potrebama klijenata, te kontinuirano uvođenje inovacija prepoznaje i zajednica u kojoj banke posluju. Bankarska grupa nastavlja intenzivan rad na daljem unapređenju digitalnih aplikacija u poslovanju sa klijentima. Naime, uvezivanjem kartičnih sistema obje banke u jednu na polju mreže bankomata, POS terminala i izdavanja kartica je omogućena pristupačnost usluga krajnjim klijentima kroz besplatno podizanje novca na svim bankomatima grupacije, personalizaciju „plastika“ na jednom mjestu, kao i izradu istih za nekoliko minuta.

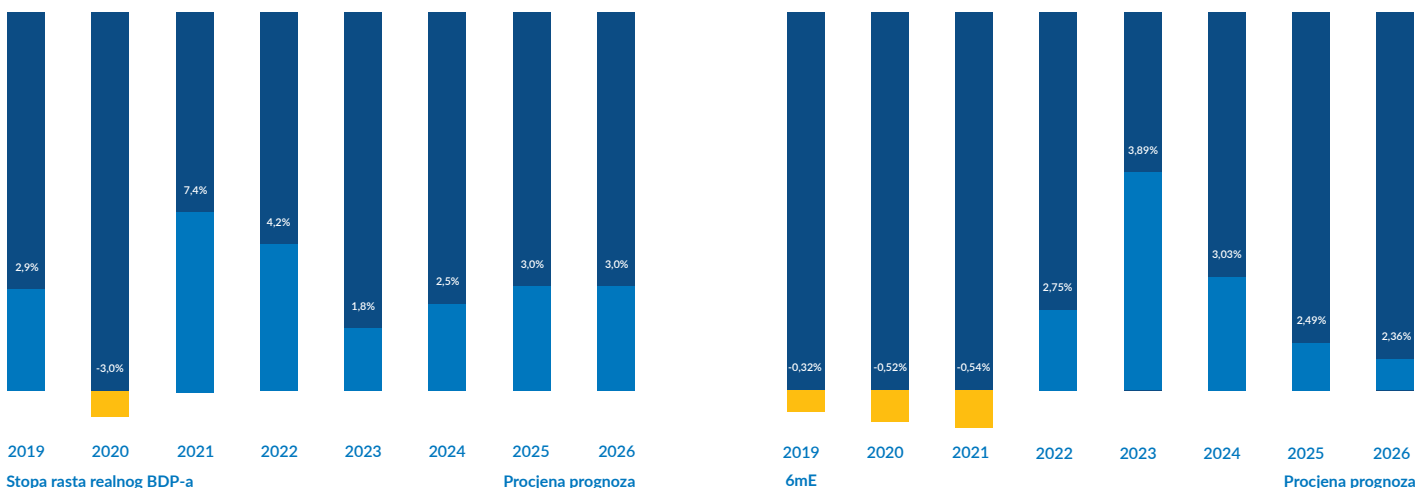
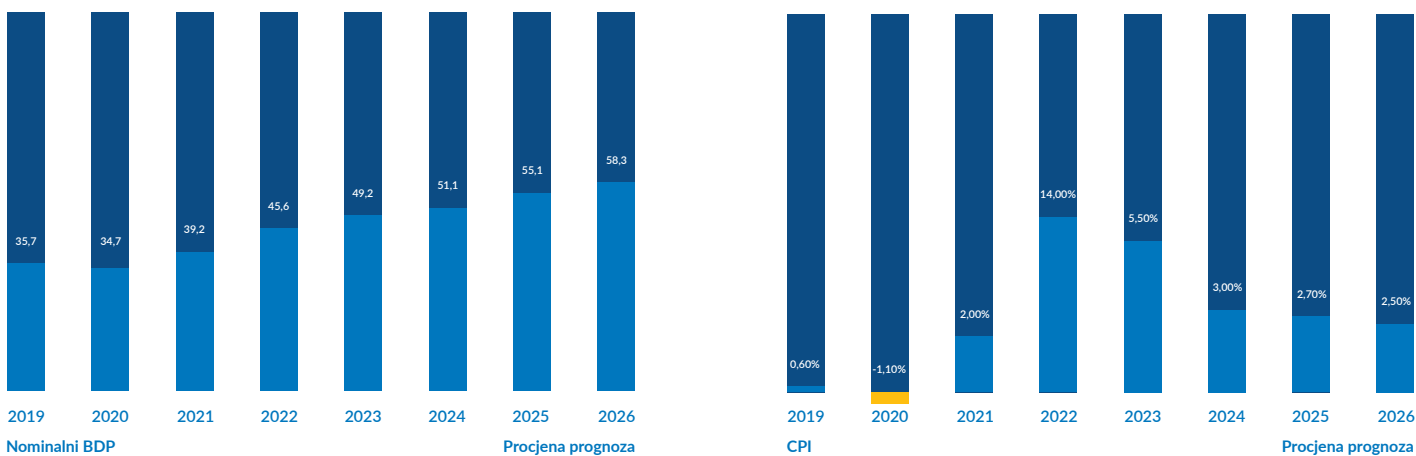
Svoju budućnost Bankarska grupa zasniva na realnim mogućnostima, oslanjajući se na vlastite snage i stručno znanje svojih zaposlenih. Sa jedne strane, Bankarska grupa motiviše svoje zaposlene podstičući transparentnost i inovativnost u radu, a sa druge strane želi biti snažna i pouzdana domaća bankarska grupacija podjednako privlačna investitorima, klijentima i zaposlenima.

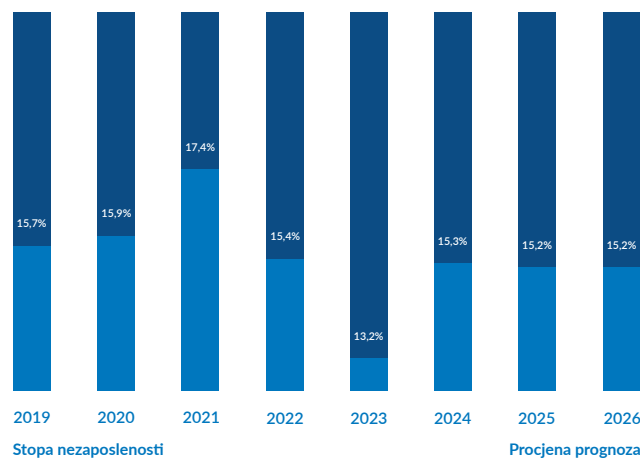
Makroekonomsko okruženje

U posljednjem kvartalu 2023. godine u uslovima naglašenih geopolitičkih rizika te pogoršanja globalnog ekonomskog ambijenta, zabilježena je stagnacija ekonomskog rasta u evrozoni, posebno zbog rata u Ukrajini i dešavanja na Bliskom istoku. Iako su kratkoročne prognoze revidirane na niže u smislu sporijeg rasta nego što je projektovano u decembru 2023. godine, očekivanja su da će pad stope inflacije, rast realnog dohotka i jačanje tržišta rada u konačnici doprinijeti rastu ekonomije.

Očekivanja su da će godišnji prosječni rast realnog BDP-a iznositi 0,6% u 2024. godini, te da će se postepeno povećavati i iznositi 1,5% u 2025. i 1,6% u 2026. godini. U narednom periodu očekuje se da će mjere monetarne politike omogućiti dalju stabilizaciju cijena koje ulaze u cjenovne indekse za izračun bazne inflacije, pri čemu će se godišnja prosječna stopa ukupne inflacije mjerene HIPC-om smanjiti sa 5,4% u 2023. godini na 2,3% u 2024., 2,0% u 2025. i 1,9% u 2026.

Privreda Bosne i Hercegovine bez obzira na značajne negativne posljedice rata u Ukrajini pokazala je otpornost. Iako je ekonomski rast u 2023. godini usporio na 1,8% sa nivoa od 4,2% koliko je iznosio u 2022. godini, prema projekcijama u 2024. godini će iznositi +2,5%. Međutim, ukoliko izostane suštinski napredak u reformama, očekivanja su da će u srednjoročnom periodu rast ostati prigušen na nivou od približno 3% što je ispodprosječnog nivoa. Inflacija je nastavila trend smanjenja, ali je i dalje pod pritiskom usljed rasta plata. Rizici su i dalje povišeni, kako regionalnih sukoba, tako i političke napetosti na domaćem tržištu, ali, sa druge strane, otvaranje pristupnih pregovora sa EU bi moglo pridonijeti povećanju povjerenja i ispunjenju reformi.

Godina 2023. obilježena je oporavkom bankarskog sektora Republike Srpske od posljedica ratnog sukoba u Ukrajini, što je imalo značajne negativne posljedice na banke u ruskom vlasništvu, ubrzan rast inflacije podstaknut kombinacijom rasta cijena hrane i robe široke potrošnje, što je dovelo do podizanja kamatnih stopa ključnih centralnih banaka. Naime, na inostranim tržištima osnovni prioritet je smanjenje stope inflacije i postizanje održive inflacije uz osiguranje finansijske stabilnosti. Vodeća ekonomija SAD-a koja je do 2022. godine vodila politiku niskih kamatnih stopa pokrenula je niz značajnih povećanja, odnosno FED je već od aprila 2022. godine (REF stopa je iznosila 1%) imao 9 povećanja tako da trenutna REF stopa iznosi 5,5%. Navedena povećanja pratila je ECB koja je od polovine 2022. godine krenula sa povećanjem, te trenutna REF stopa iznosi 4,5%. Povećanja kamatnih stopa snažno su se prenijela na pooštrene uslove finansiranja koji umanjuju potražnju kako bi se inflacija vratila u prihvatljive okvire. Situacija na EURO tržištu se indirektno prenijela i na područje Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, posebno u dijelu rasta kamatnih stopa na kredite koji su vezani za referentne vrijednosti IBOR stopa. Na 31. 12. 2023. godine važeća vrijednost 6mE iznosi 3,885% (rast za 1,133% u odnosu na 31. 12. 2022).

Nakon što su referentne kamatne stope značajno porasle, ECB je odlučila da zaustavi dalja povećanja ključnih kamatnih stopa, što je bazirala na zabilježenom smanjenju stope inflacije u evrozoni krajem 3Q2023, ali i neizvjesnosti koja se vezuje za negativne ekonomske efekte restriktivne monetarne politike. Pretpostavka je da će u period plana doći do postepenog smanjenja 6mE na ispod 3%.

Pored rasta kamatne stope koja je vezana za kredite sa promjenjivom kamatnom stopom, banke u Bosni i Hercegovini su primijenile rast i na kredite sa fiksnom kamatnom stopom kako bi se zaštitile od rizika promjene kamatne stope na depozite (ubranog rasta), imajući u vidu ročnu transformaciju pasive (izvora finansiranja) kraće ročnosti kojom se finansira rast aktive (kredita) koja u pravilu imaju dužu ročnost. U situacijama kada je inflacija izuzetno visoka i opada realna vrijednost novca da bi se podstakla štednja, a smanjila potrošnja, instrument monetarne politike se uglavnom svodi na povećanje kamatnih stopa. Međutim, iako je došlo dijelom do povećanja kamatne stope na kredite, ona nije pratila značajan rast kamatne stope na štednju, što je evidentno iz bilansnih pozicija banaka u Republici Srpskoj. Prema posljednjim dostupnim podacima (31. 12. 2023. godine), prosječna ponderisana kamatna stopa na kredite iznosi 5,83% (za 0,73% više u odnosu na 2022. godinu), dok prosječna ponderisana kamatna stopa na depozite iznosi 2,21% (za 1,18% više u odnosu na 2022. godinu). Makroekonomska kretanja praćena povećanjem kamatnih stopa uticala su na rast profitabilnosti bankarskog sektora Republike Srpske, kao i koeficijenta ROAA (+0,50%) i ROAE (+3,0%). Međutim, bez obzira na rast plasmana u odnosu na 2022. godinu, u 2Q2023 je došlo do usporavanja u određenoj mjeri, što se odnosi posebno na kredite stanovništvu. Krediti stanovništvu imaju manju prosječnu stopu rasta od ukupnih kredita, kao i manju stopu rasta u odnosu na bruto kredite privredi, koja je prvi put veća nakon 2018. godine. Kako smanjenje izloženosti prema stanovništvu, a pomjeranje u korist privrede koja sa sobom nosi veći stepen koncentracije, i ponder kod izračuna RPA u narednom periodu bi moglo dovesti do smanjenja stopa kapitala, što utiče u konačnici na iznos potrebnog kapitala za pokriće rizika. Pogoršavanje globalnih uslova dovešće do pooštavanja uslova kreditiranja i potencijalnog rasta problematičnih kredita. Na strani pasive, ukupni depoziti na nivou bankarskog sektora Republike Srpske imali su nešto nižu prosječnu godišnju stopu rasta od pokazatelja kreditiranja (3,24%) koja je iznosila 3,19% (stanovništvo 3,79%).

Poređenje sa bankarskim sektorom BiH

Bankarski sektor Bosne i Hercegovine na 31. 12. 2023. godine čine 22 banke, sa mrežom od 633 organizacione jedinice i 9.585 zaposlenih.

Neto bilansna aktiva je zabilježila rast od 2,1 mlrd KM ili +5,7% u odnosu na kraj 2022. godine, pri čemu je bruto bilansna aktiva rasla za 2,05 mlrd KM (+5,35%) dok su ispravke vrijednosti manje za 58,8 miliona KM (-4,5%).

Novčana sredstva su rasla za 273,3 miliona KM ili +2,5% imajući u vidu manji rast kredita od rasta depozita i ulaganja u hartije od vrijednosti u odnosu na 2022. godinu. Najznačajniji dio novčanih sredstava u iznosu od 7 mlrd KM ili 62,83% se nalazi na računima rezerve kod CBBiH.

Ulaganja u hartije od vrijednosti su porasla za 580 miliona KM ili 17,49% u odnosu na kraj 2022. godine.

Ukupno krediti na nivou bankarskog sektora Bosne i Hercegovine u 2023. godini su rasli za 1,23 mlrd KM ili 5,5%. U strukturi ukupnih kredita najveći rast je zabilježen kod kredita privatna preduzeća i društva u iznosu od 705,6 miliona KM (+7,9%), a smanjenje kod kredita javnim i državnim preduzećima od 16 miliona KM (-2,05%).

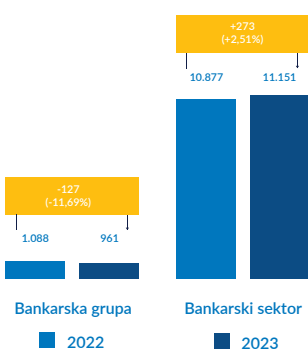
Depoziti su rasli za 1,6 milijardi KM (+5,33%) u odnosu na kraj 2022. godine. Depoziti stanovništva čine 52,03% ukupnih depozita i bilježe rast od 1,64 mlrd KM ili 11,03%.

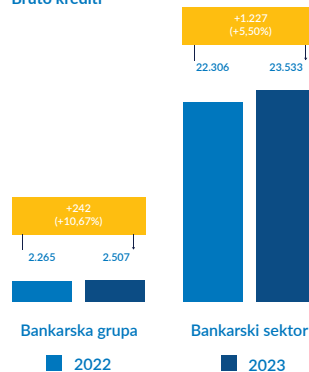
Finansijski rezultat bankarskog sektora Bosne i Hercegovine je pozitivan i bilježi rast od 49,8 miliona KM (+35,8%) u odnosu na prethodnu 2022. godinu.

Bankarsko tržište Bosne i Hercegovine je visoko konkurentno tržište. Sam rast kredita je uslovljen rastom depozita koji predstavlja ograničen resurs usljed smanjene likvidnosti privrede i javnog sektora, što je vidljivo iz trenda smanjenja istih i potrebe za kreditima. U toku 2023. godine, obje banke članice su zahvaljujući akcijama štednje (posebno u 4Q2023) ostvarile značajan rast u volumenima, tako da zajednički rast u cijeloj 2023. godini iznosi +114 miliona KM, dok je rast depozita bankarskog sektora BiH 1,6 milijardi KM.

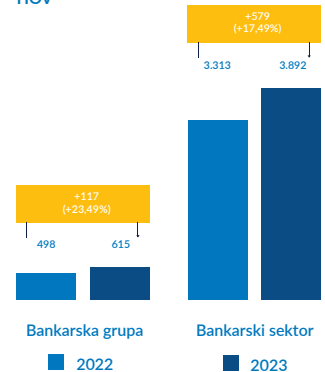
Novčana sredstva

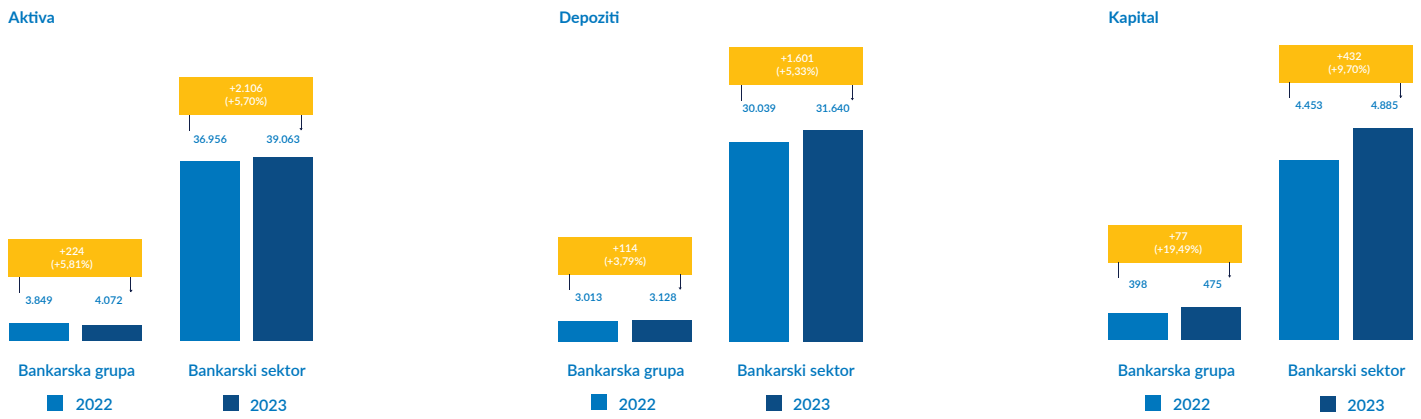

Bruto krediti

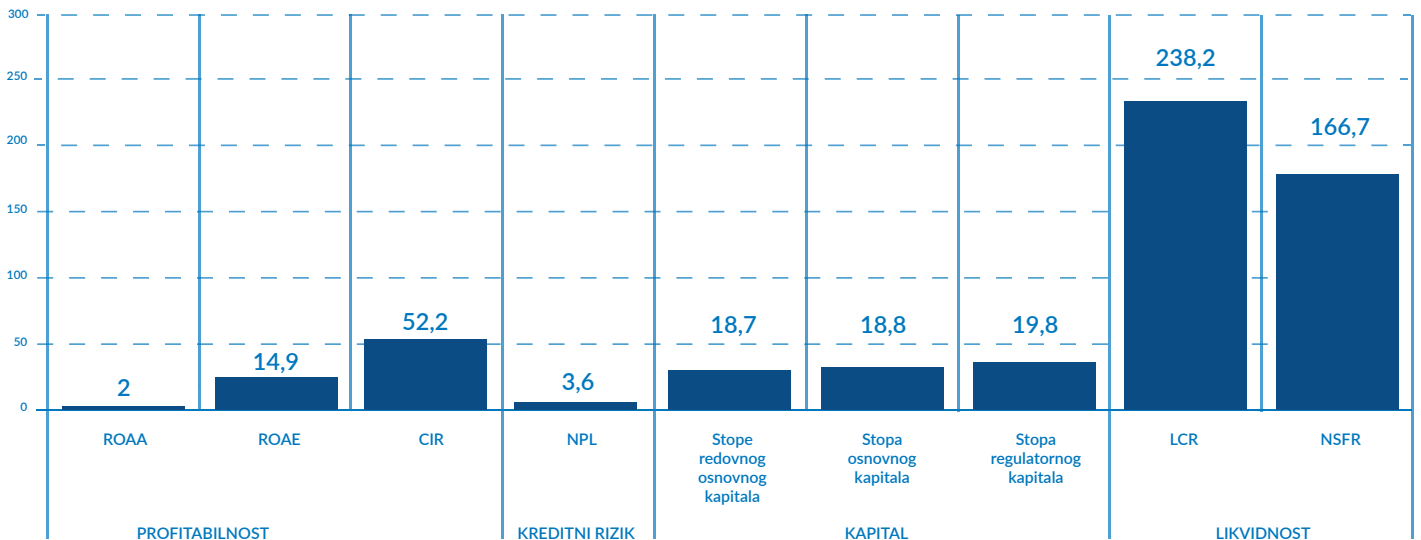
HOV

Bankarski sektor Bosne i Hercegovine bilježi visoku profitabilnost, uz održavanje zadovoljavajuće likvidnosti. U odnosu na prethodnu 2022. godinu koju je okarakterisalo snažno povlačenje depozita, u 2023. godini je došlo do oporavka i značajnijeg rasta depozita, posebno depozita stanovništva. S druge strane, i pored inflatornog povećanja poreske osnovice i rasta indirektnih poreza depoziti vlada entiteta bilježe pad prvi put nakon devet godina. Jedna od ključnih pozitivnih karakteristika je nastavak trenda rasta depozita stanovništva u domaćoj valuti (na 31. 12. 2023. učešće od 54% u ukupnim depozitima). U prosjeku niži godišnji rast aktivnih kamatnih stopa, uprkos pooštavanju kreditnih standarda u bankama i očekivanog rasta troška izvora finansiranja, imao je za efekat kreditni rast od 6,6%. Razlog izostanka značajnijeg rasta aktivnih kamatnih stopa je taj što je bankarski sektor BiH samo djelimično pratio promjene referentne kamatne stope ECB-a. Naime, nisko učešće stranih izvora finansiranja u pasivi banaka smanjuje uticaj monetarne politike ECB-a na kamatne stope na oročene depozite. Pasivne kamatne stope na oročenjima su u prosjeku porasle više od aktivnih kamatnih stopa, s tim da je bitno pomenuti da su stope na depozite po viđenju stanovništva i nefinansijskih preduzeća koje čine više od 60% ukupnih depozita i dalje izuzetno niske i nepromijenjene u odnosu na kraj prethodne godine.

Ključni pokazatelji bankarskog sektora Republike Srpske

Posmatrano po veličini aktive bankarskog sektora Republike Srpske, Nova banka i Atos bank kao grupa čine 40,72% ukupne aktive, dok pojedinačno Nova banka u ukupnoj aktivi učestvuje sa 28,60%, i nalazi se na prvom mjestu, a Atos bank sa 12,09%, i nalazi se na četvrtom mjestu.

Aktiva

Analiza poslovanja Bankarske grupe

Neto aktiva Bankarske grupe na na 31. 12. 2023. godine iznosi 4,072 mlrd KM i za 5% je viša u odnosu na prethodnu godinu što je posljedica većeg ulaganja u hartije od vrijednosti i kredite.

Izveštaj o pozicijama bilansa stanja na konsolidovanom nivou (u 000 KM)

Stavke Bilansa stanja	2023	2022	Ind
Novčana sredstva (NETO)	957.172	1.084.168	88,29
Plasmani drugim bankama	608	645	94,26
Finansijska imovina	614.680	498.220	123,38
Kreditni i plasmani klijentima	2.391.340	2.170.958	110,15
Ostala aktiva	108.343	94.513	114,63
UKUPNA AKTIVA	4.072.143	3.848.504	105,81
Depoziti	3.127.546	3.013.484	103,79
Kreditne linije	370.496	340.825	108,71
Subordinirani dug	37.600	37.600	100,00
Ostale obaveze	61.486	59.057	104,11
Kapital	475.015	397.538	119,49
UKUPNA PASIVA	4.072.143	3.848.504	105,81

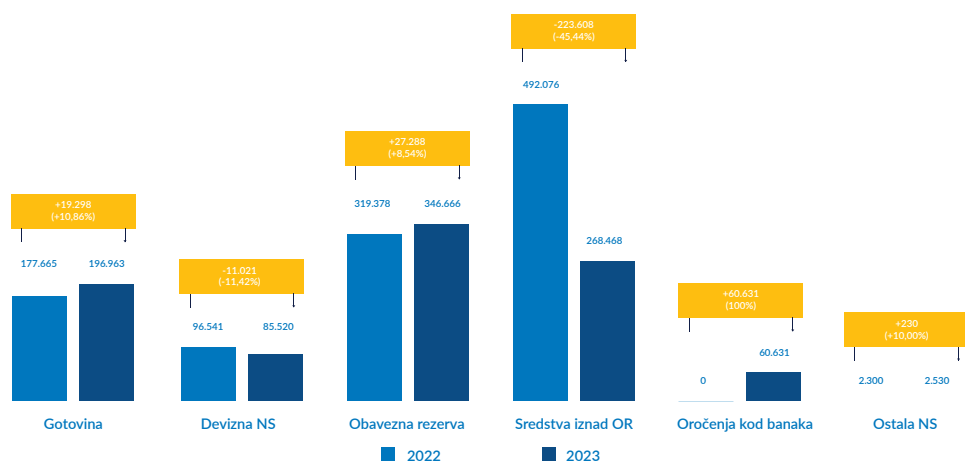
Novčana sredstva iznosila su 960,78 miliona KM i za 12% su manja u odnosu na prethodnu 2022. godinu. Finansijska imovina obuhvata pozicije finansijske imovine koja se vrednuje po amortizovanom trošku, po fer vrijednosti kroz

bilans uspjeha i fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat. U odnosu na prethodnu godinu ova pozicija bilježi rast od 23,38% ili 116,5 miliona KM (ulaganje u hartije od vrijednosti emitovane od strane države).

Izveštaj o pozicijama bilansa uspjeha na konsolidovanom nivou (u 000 KM)

Stavke Bilansa stanja	2023	2022	Ind
Neto prihod od kamata	133.485	92.190	17,38
Neto prihod od naknada i provizija	51.646	39.273	15,78
Neto prihod od kursnih razlika	6.508	6.695	11,66
Ostali operativni prihodi	15.988	150.193	1,28
Ostali (i) operativni rashodi	(95.111)	(81.067)	14,08
Ispravke vrijednosti	(27.452)	(18.699)	17,62
Porez na dobit	(7.981)	(3.917)	24,45
Dobit tekuće godine	77.083	184.668	5,01

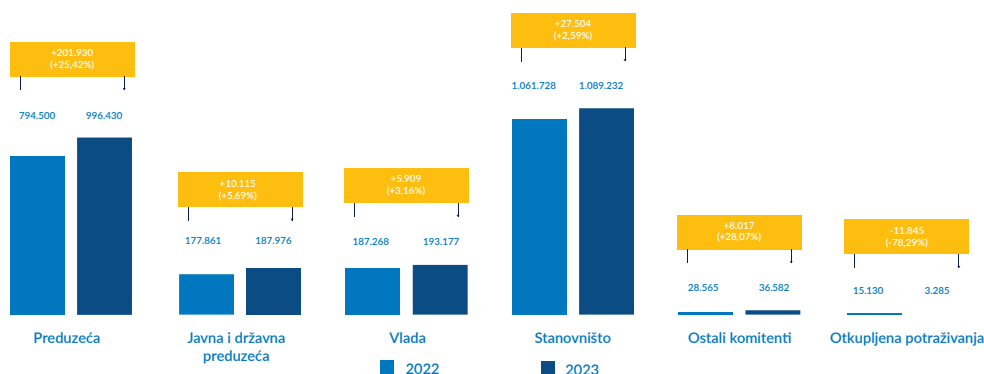
Struktura novčanih sredstava

U strukturi novčanih sredstava najveće smanjenje zabilježeno je na poziciji sredstva iznad računa rezerve (za 224 miliona KM ili 45%), što je posljedica većeg ulaganja u kredite i hartije od vrijednosti, kao i manji rast depozita.

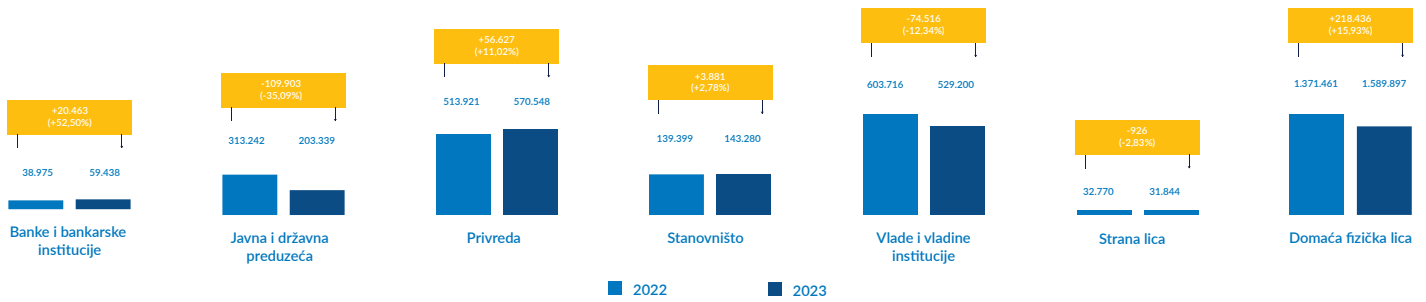
Krediti i plasmani klijentima su imali rast od 10,67% ili 242 miliona KM sa strukturom u nastavku. Najveći rast je ostvaren u sektoru privrede (25,42% ili 202 miliona KM), a zatim kod stanovništva (2,59% ili 27 miliona KM).

Struktura kredita

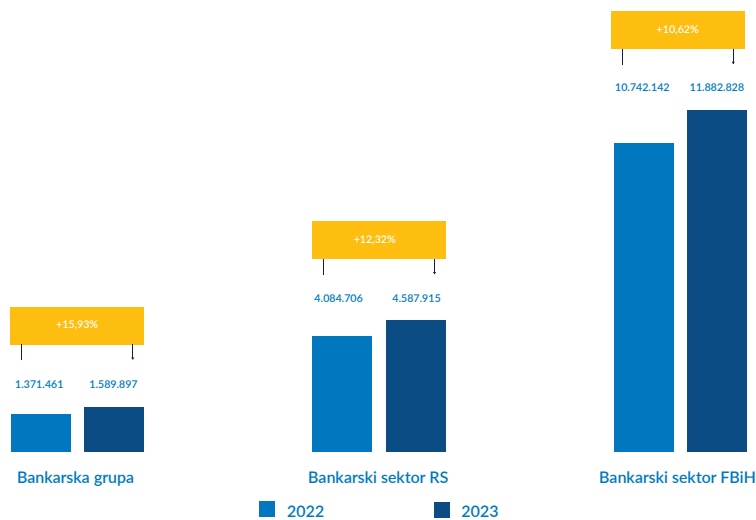
S druge strane, depoziti bilježe manji rast (3,79% ili 114 miliona KM) sa sljedećom strukturom. Najveći rast je ostvaren u sektoru domaća fizička lica (15,93% ili 218 miliona KM), dok se smanjenje odnosi na javna i državna preduzeća (35,09% ili 110 miliona KM).

Struktura depozita

Efekat rasta na depozitima fizičkih lica je proizvod akcija štednje kod obje banke članice u toku 2023. godine imajući u vidu potrebe za rastom aktive (finansiranje kredita i ulaganja u hartije od vrijednosti), kao i jačanja stabilnosti depozitne baze kroz diverzifikaciju i usitnjavanje izvora finansiranja.

Poređenje rasta depozita Stanovništva Bankarske grupe = Bankarski sektor Republike Srpske/Bankarski sektor FBiH

Upravljanje kapitalom Bankarske grupe

Cilj upravljanja kapitalom na nivou Bankarske grupe jeste održavanje kapitalne strukture koja će omogućiti trajni rast, stabilnost i sigurnost poslovanja obje banke članice. Osnova rasta obje banke članice, samim tim i Bankarske grupe kao cjeline jeste stabilna i adekvatna struktura kapitala, koja omogućava:

- Ispunjenje regulatornih limita
- Limita definisanih Okvirom apetita za rizik Bankarske grupe
- Ispunjenje strateških ciljeva.

Na dan 31. 12. 2023. godine, Bankarska grupa je ispunila zakonske limite, kao i interne limite, pri čemu visina priznatog kapitala iznosi 493 mlrd KM, od čega se na redovni osnovni kapital odnosi 467 mlrd KM (94,73% od RegKap).

21,18%

Stopa regulatornog kapitala = CILJ \geq 18,30%

20,06%

Stopa osnovnog kapitala = CILJ \geq 16,30%

10,84%

Stopa finansijske poluge = CILJ \geq 7,50%

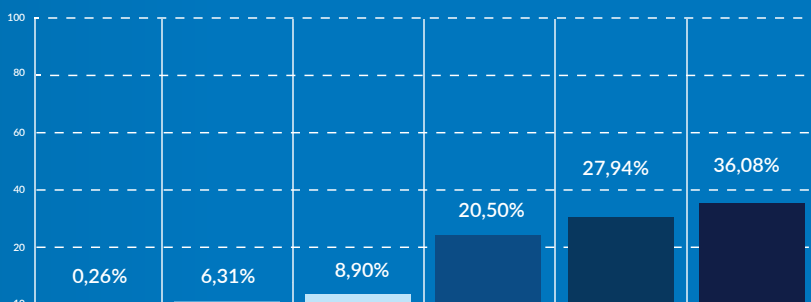
Upravljanje sredstvima Bankarske grupe

Cilj upravljanja sredstvima na nivou Bankarske grupe jeste održavanje stabilne i zdrave likvidonosne strukture na principu samofinansiranja, uz jačanje dugoročne stabilnosti. Upravljanje likvidnošću i depozitnim potencijalom zasniva se na održavanju optimalne likvidnosti, uz minimiziranje troškova i održavanja adekvatne strukture novčanih sredstava. U upravljanju izvorima finansiranja najveći akcenat je na depozitima. Na 31. 12. 2023. godine, učešće depozita u ukupnim izvorima finansiranja iznosi 88,48%.

Struktura depozita prema ročnosti

Struktura novčanih sredstava

- Sredstva iznad RR
- Obavezna rezerva
- Gotovina
- Devizna novčana sredstva
- Oročenja do 30 dana
- Ostala novčana sredstva

Upravljanje rizicima

Osnovni preduslov za uspješno bankarsko poslovanje je upravljanje rizikom na nivou banaka članica, ali i Bankarske grupe u cjelini.

Okvir za upravljanje rizicima Bankarske grupe se zasniva na:

Osnovni principi na kojima se zasniva okvir za upravljanje rizicima:

- **Princip sposobnosti preuzimanja rizika** – svako preuzimanje rizika mora biti u granicama sposobnosti Bankarske grupe da ih preuzme, odnosno određeno visinom kapitalnih resursa Bankarske grupe za pokriće istih;
- **Princip sveobuhvatnosti okvira za upravljanje rizicima** – okvir za upravljanje rizicima je sveobuhvatan ako pokriva sve tipove i podtipove rizika kojima je Bankarska grupa izložena ili kojima može biti izložena u svom poslovanju, kao i sve njene organizacione nivoe i poslovne procese;
- **Princip efikasnog informisanja** – Upravi i višem rukovodstvu Banke članice Bankarske grupe omogućen je pristup svim informacijama bitnim za donošenje poslovnih odluka u vezi sa upravljanjem rizicima;
- **Principi adekvatne kompetencije** – zaposleni Banke članice Bankarske grupe posjeduju potreban nivo vještina i znanja neophodnih za identifikaciju i upravljanje rizicima u skladu sa svojom organizacionom pripadnošću i utvrđenim obimom poslovnih zadataka;
- **Princip odvojenosti funkcija** – organizacione jedinice koje preuzimaju rizik odvojene su po hijerarhijskoj vertikali od onih organizacionih jedinica koje upravljaju rizicima i vrše kontrolu.

Procesi upravljanja rizikom su presudni za kontinuirano profitabilno poslovanje Bankarske grupe i svaki pojedinac u Bankarskoj grupi je u svom domenu odgovoran za izloženost riziku i upravljanje istim. U tom smislu, Nadzorni odbor nadređene Banke nadležan je da za Bankarsku grupu obezbijedi uspostavljanje i održavanje jasnog okvira za upravljanje i rukovođenje, koji je adekvatan strukturi, poslovanju, obimu, složenosti i riziku Bankarske grupe, te da uspostavi strukturu Bankarske grupe i okvir za korporativno upravljanje, sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima i to da za pojedinačne poslove definiše **grupne funkcije sa nosiocima**.

Grupna funkcija	Nosilac
Upravljanje rizicima	Direkcija za upravljanje rizicima Nove banke AD Banja Luka
Upravljanje finansijama	Direkcija za sredstva i finansije Nove banke AD Banja Luka
Poslovanje sa fizičkim licima	Direkcija za poslovanje sa stanovništvom Nove banke AD Banja Luka
Poslovanje sa pravnim licima	Direkcija za poslovanje sa pravnim licima Nove banke AD Banja Luka
Usklađenost poslovanja - SPN/FTA	Sektor za praćenje usklađenosti poslovanja i sprečavanje pranje novca i finansiranja terorističkih aktivnosti Nove banke AD Banja Luka
Interna revizija	Segment za internu reviziju Nove banke AD Banja Luka
Izvještavanje i razmjena podataka	Segment za poslove bankarske grupe Nove banke AD Banja Luka

Vrste rizika kojima je Bankarska grupa izložena

Zadatak grupne funkcije Upravljanje rizicima jeste identifikacija i procjena značajnosti rizika kroz Katalog rizika Bankarske grupe ili dopunu istog ukoliko ocijeni da za istim postoji potreba. U zavisnosti od visine izloženosti prema svakom pojedinom riziku određuje se njegova značajnost, te se dobijeni podaci koriste za svrhe procjene internih kapitalnih zahtjeva što se odvija kroz proces Interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i Interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) koji uključuje i redovno provođenje testiranja otpornosti na stres. Rezultati testiranja otpornost na stres su osnov za donošenje strateških odluka. U metodološke postupke testiranja otpornosti na stres uključen je uticaj makroekonomskih scenarija na pozicije aktive i pasive čime se ispituje da li ima dovoljno kapitala i/ili likvidnih sredstava da podnesu značajno otežane uslove poslovanja.

Katalog rizika Bankarske grupe obuhvata minimalno sljedeće rizike:

- Kreditni rizik
- Rizik kreditne koncentracije
- Rizik likvidnosti
- Devizni rizik
- Kamatni rizik u bankarskoj knjizi
- Operativni rizik.

Kreditni rizik i rizik kreditne koncentracije

Kreditni rizik predstavlja rizik da jedna ugovorna strana ne ispuni svoju obavezu i tako izazove finansijski gubitak drugoj strani. Izloženost kreditnom riziku, koji se ispoljava kao nemogućnost naplate kredita i drugih potraživanja sa pripadajućom kamatom u ugovorenim rokovima, Bankarska grupa kontinuirano prati kroz analizu finansijskog stanja i poslovanja korisnika kredita, kao i stepen naplativosti kredita (dnevno, mjesečno i kvartalno praćenje), kontrolu namjenske upotrebe sredstava i procjenu stepena rizičnosti kreditnog portfolija.

U sprovođenju kreditne politike, Bankarska grupa se pridržava određenih principa ustanovljenih poslovnom i kreditnom politikom Bankarske grupe i na taj način se štiti od prekomjerne izloženosti kreditnom riziku.

Cilj Bankarske grupe je da kroz kreditnu politiku i program upravljanja kreditnim rizikom, koristeći modele za ocjenu rizika, u najvećoj mogućoj mjeri odobrava plasmane koji nose nizak rizik.

Članice Bankarske grupe izdaju garancije i akreditive svojim komitentima, a po osnovu kojih ima potencijalnu obavezu da izvrši plaćanje u korist trećih lica. Na ovaj način Bankarska grupa se izlaže rizicima srodnim kreditnom riziku, koji se mogu prevazići istim kontrolnim procesima i procedurama koji se koriste za kreditni rizik.

Rizik koncentracije je rizik gubitka koji proizilazi iz velike izloženosti Bankarske grupe prema određenoj grupi dužnika. Koncentracija kreditnog rizika nastaje kada značajan broj komitenata pripada sličnoj industriji ili istom geografskom području ili imaju slične ekonomske karakteristike što može biti od uticaja na izmirivanje njihovih ugovornih obaveza u slučaju promjena u ekonomskim, političkim ili nekim drugim okolnostima koje ih jednako pogađaju. Da bi se ostvario i održao sigurniji kreditni portfolio i da bi se minimizirao rizik koncentracije, utvrđuju se mjere bezbjednosti definisanjem maksimalnih nivoa izloženosti i kreditnih limita kao i redovnim praćenjem poštovanja utvrđenih limita.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik negativnog uticaja na dobit ili kapital Bankarske grupe koji proizilazi iz njene nemogućnosti da uslijed nedostatka likvidnih rezervi izmiri dospelje obaveze o roku dospjeća, a bez izlaganja neprihvatljivim rizicima. Kao jedan od rizika likvidnosti je i rizik izvora finansiranja koji proizilazi iz mogućnosti da će banke članice Grupe doći u problem nelikvidnosti zbog povlačenja postojećih izvora finansiranja, te nemogućnost pribavljanja novih i rizik tržišne likvidnosti koji predstavlja rizik nemogućnosti pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu.

U cilju upravljanja rizikom likvidnosti članice Bankarske grupe provode aktivnosti koje obezbjeđuju usklađenost strukture aktive i pasive bilansa i vanbilansa, odnosno novčanih tokova i kontinuirano prate i planiraju buduće novčane tokove uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim i ostalim uslovima poslovanja.

U okviru Grupne funkcije nadležnost za upravljanje rizicima likvidnosti je definisano kroz Sektor za upravljanje rizicima i kontrolu nadređene Banke i upravljanje likvidnošću kroz Sektor za sredstva nadređene Banke.

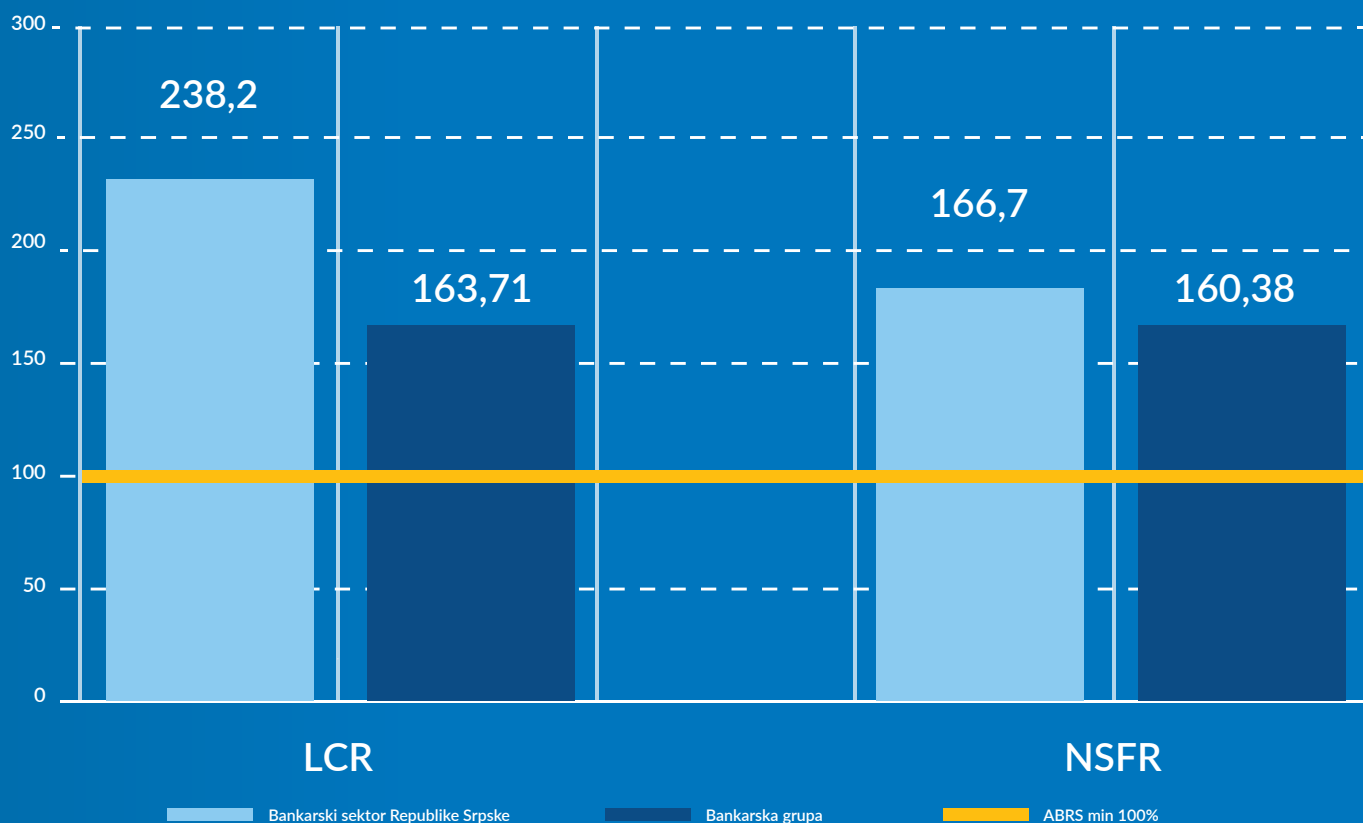
Politikom i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti članica Bankarske grupe, propisani su način, dinamika i odgovornosti u upravljanju rizikom likvidnosti kao i Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve u slučaju nepredviđenih situacija koje mogu ugroziti likvidnost banaka članica. Zbog činjenice da depoziti nebankarskog sektora čine najznačajniji izvor sredstava svake članice Bankarske grupe, likvidnosni rizici predstavljaju posebno osjetljive rizike. Članice Bankarske grupe obezbjeđuju dovoljno likvidnih sredstava za izmirenje svih dospeljih obaveza, redovno planiraju potrebe za likvidnim sredstvima uključujući i identifikaciju očekivanih i neočekivanih novčanih odliva, provode politiku upravljanja aktivom i pasivom koja osigurava održavanje optimalnog stanja rezervi likvidnosti.

U upravljanju rizikom likvidnosti članice Bankarske grupe se oslanjaju na stabilne izvore finansiranja, ugovorene rokove dospjeća i maksimalno moguću diverzifikaciju izvora po dospjeću, izbjegavajući situacije koje mogu dovesti do potrebe da obezbjeđuje potrebna likvidna sredstva po cijenama koje su značajno više od tržišnih.

Prema podacima na dan 31. 12. 2023. godine, članice Bankarske grupe bile su u okviru planirane pozicije likvidnosti kroz visoke koeficijente likvidnosti, odnosno sa ostvarenim pokazateljima likvidnosti značajno iznad limita, kroz visok nivo iznosa likvidnih rezervi koje se sastoje od gotovine i rezervi kod Centralne banke Bosne i Hercegovine, visok nivo novčanih sredstava kod domaćih i ino banaka i stabilnog i lako utrživog portfolija visokolikvidnih hartija od vrijednosti.

Na dan 31. 12. 2023. godine, Bankarska grupa je u potpunosti ispunila sve regulatorne limite, ali i zakonsku regulativu Centralne banke Bosne i Hercegovine i Agencije za bankarstvo Republike Srpske koja se odnosi na likvidnost.

Pokazatelji likvidnosti (LCR i NSFR)

Devizni rizik

Devizni rizik se definiše kao rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banaka članica i Grupe u cjelini. Rizik nastaje kada članice Bankarske grupe imaju otvorenu valutnu (deviznu) poziciju koja može dovesti do nastanka gubitka zbog promjene međuvalutnih odnosa, odnosno promjene cijene BAM u odnosu na druge valute. Izlaganje riziku dovodi do porasta pozitivnih i negativnih kursnih razlika koje se evidentiraju u bilansu uspjeha.

Članice Bankarske grupe na pojedinačnom nivou upravljaju valutnim rizikom kroz usklađivanje valutne strukture aktive i pasive, a u skladu sa očekivanim promjenama valutnog kursa. Deviznom pozicijom se upravlja na dnevnom nivou uz podršku nekoliko aplikativnih sistema, koji obezbjeđuju tzv. real time informacije o svim deviznim transakcijama obavljenim unutar svake članice Bankarske grupe, a koje bi eventualno mogle uticati na rizik otvorenih pozicija i u skladu s tim preduzima mjere zaštite i održavanje istog do nivoa prihvatljivog za Bankarsku grupu. Na dan 31. 12. 2023. godine članice Bankarske grupe su ispunjavale sve propise i smjernice za upravljanje deviznim rizikom, propisane od strane lokalnog regulatora i utvrđene Strategijom upravljanja rizicima Bankarske grupe.

Pored održavanja limita banke članice su obavezne da obračunavaju i kapitalni zahtjev za devizni rizik, što je i obaveza Grupe na konsolidovanoj osnovi uz uslov da neto otvorena devizna pozicija prelazi 2% priznatog kapitala.

Stavka	Bankarski sektor RS	Bankarska grupa
Vrijednost otvorene devizne pozicije u odnosu na priznati kapital	2,2%	2,92%

Kamatni rizik

Kamatni rizik predstavlja nepovoljnu promjenu kamatnih stopa što može dovesti do smanjenja dobiti ili do povećanja zahtjeva za dodatnim kapitalom na nivou Bankarske grupe. Kamatna osjetljivost, koja se javlja kao posljedica promjena tržišnih kamatnih stopa, utiče na visinu neto kamatnih prihoda i tržišnu vrijednost finansijskih instrumenata. Osnovni principi strategije upravljanja kamatnim rizikom su uključivanje analize rizika promjene kamatnih stopa u proces donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou u cilju sprječavanja nastanka negativnih posljedica na poslovni proces i rezultat poslovanja. Članice Bankarske grupe posebnu pažnju posvećuju diverzifikaciji pozicija bilansa da bi se izbjegla nepovoljna koncentracija koja za posledicu može imati povećan rizik od negativnog uticaja na kapital na nivou Bankarske grupe. Na nivou Bankarske grupe izračunava se odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala, mjeri i ocjenjuje negativan uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod, odnosno dobit. U mjeranju izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi članice Bankarske grupe koriste pojednostavljeni obračun procjene promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok na pozicije bankarske knjige po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno. Za potrebe pojednostavljenog obračuna promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, koja podrazumijeva bilansne i vanbilansne pozicije, kamatno osjetljive pozicije se raspoređuju u vremenske zone, sa procijenjenim modifikovanim trajanjem i na njih se primjenjuje standardni kamatni šok od 200 baznih poena.

Stavka	Bankarski sektor RS	Bankarska grupa
Promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige u odnosu na regulatorni kapital	10,3%	11,94%

Operativni rizik

Operativni rizik predstavlja rizik da će doći do gubitka koji bi proistekao iz pada računarskog sistema, ljudskih grešaka, pronevjera ili spoljnih događaja. Kad kontrole prestanu da funkcionišu, operativni rizik može da naruši ugled Bankarske grupe, može imati zakonske posljedice ili usloviti nastanak finansijskih gubitaka. Bankarska grupa ne može očekivati da eliminiše sve operativne rizike, ali uvođenjem striktnog kontrolnog okvira i nadgledanjem i odgovaranjem na potencijalne rizike, Bankarska grupa je u mogućnosti da upravlja ovim rizicima. Kontrola uključuje efektivnu podjelu dužnosti, pristupa, ovlašćenja i usaglašavanje procedura, obuku zaposlenih i proces nadgledanja, uključujući i internu reviziju. Bankarska grupa operativnim rizicima upravlja na osnovu prikupljenih podataka o štetnim događajima, praćenjem ključnih indikatora o operativnim rizicima, procjene operativnih rizika pri donošenju odluka o poslovnim promjenama, te o istom, kao i o rezultatima upravljanja operativnim rizicima izvještava organe odlučivanja.

Zajedničke aktivnosti Nove banke i Atos bank

Nova banka zajedno sa Atos bank završila je proces migracije Atos bank na Novu banku u dijelu kartičnog poslovanja, što podrazumijeva migraciju kartica, POS terminala i bankomata. Ovaj proces migracija iskoristio se i za dodatni razvoj (uvođenje Surchare Fee opcije na bankomatima Atos bank), kao i optimizaciju samog procesa.

Projekat je zbog svoje obimnosti i kompleksnosti u realizaciji obuhvatio niz aktivnosti koje su podrazumijevale saradnju sektora u banci. Po okončanju projekta migracije, Atos bank se posmatra kao pridružena članica Nove banke kod kartične kuće Mastercard.

Nova banka u svom poslovanju koji se odnosi na platne kartice koristi kompleksna softversko/hardverska rješenja koja su implementirana od strane spoljnih kompanija u saradnji sa internim ljudsko/poslovnim resursima. Rješenja koja banka koristi omogućuju izdavanje, korištenje i upravljanje kartičnim proizvodima banke (issuing), prihvatanje platnih kartica na POS terminalima, bankomatima, e-commerce platformama (acquiring), monitoring transakcija, kao i loyalty šemu, ali i ostale usluge.

Lista kartičnih sistema koja nakon migracije koristi i Atos bank:

- **TMS – Terminal Management System**, sa osnovnim funkcijama za administraciju Acquiring mreže banke koja obuhvata mrežu bankomata, POS terminala, Switch (posdsistem za rutiranje transakcija po zahtjevima različitih kartičnih šema) i File Management (posdsistem za rad sa kartičnim fajlovima);
- **CMS – Card Management System**, sa osnovnom funkcijom za administraciju kartičnog portfolija banke, autentifikaciju transakcije, slanje autorizacionog zahtjeva prema Core sistemu Banke, Stand-IN autorizacije, formiranje fajlova za personalizaciju kartica, upravljanje statusima kartica, loyalty šema;
- **Personalizacija platnih kartica** - posdsistem koji se bavi pripremom podataka za personalizaciju i personalizacijom kartica, priprema i štampa PIN-ova;
- **Fraud Monitoring** - posdsistem za praćenje sumnjivih transakcija i identifikaciju prevarnih radnji;
- **IPG – Internet Payment Gateway**, posdsistem za administraciju e-commerce virtuelnih POS terminala;
- **eACS 3D secure** - posdsistem sa zadatkom obezbjeđivanja dodatne autentifikacije klijenata pri obavljanju kupovine na internetu;

Realizacijom ovog projekta korisnicima platnih kartica Nove banke i Atos bank omogućeno je podizanje gotovine bez dodatnih troškova u zajedničkoj mreži bankomata. Zajedničkom mrežom bankomata omogućen je lakši i brži pristup sredstvima bez naknade na većem broju bankomata, na različitim lokacijama, a sve u cilju lakšeg obavljanja finansijskih transakcija.

**Podizanje gotovine bez naknade
u zajedničkoj mreži bankomata.**

 Bankomati na preko **150 lokacija**

Nova banka a.d. Banja Luka

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2023. godine
i izvještaj nezavisnog revizora

<https://www.novabanka.com/storage/public/files/Izvje%C5%A1taj%20nezavisnog%20revizora%20na%20konsolidovane%20FI%20Nova%20banka%2031122023.pdf>

